

ЕДНО „МУТРЕНСКО“ ЗЛАТНО МОНЕТНО СЪКРОВИЩЕ ОТ НАШЕ ВРЕМЕ

Владимир Пенчев

Сегашните български граждани добре си спомнят катастрофалната финансова криза в България от 1996–1997 г., довела до невиджано в новата ни история обезценяване на националната ни валута. Покупателната стойност на лева се срива до толкова, че един хляб се купуваше за 500–600 лева, нещо което не е бивало и в най-тежките години, по време на Първата и Втората световни войни. Но няма никакво съмнение, че тази небивала за България инфлация, беше предварително щателно планирана и подготвена от мощни икономически сили в страната и най-вече извън нея, които я използват успешно за постигането на своите цели.

Това, което е от значение във връзка с настоящата публикация, е да отбележим, че определени среди от българското общество, натрупали по едни или други, предимно незаконни, начини крупни парични средства в български левове, благодарение на своите тесни връзки с управляващите страната политически кръгове бяха своевременно предупредени за планираната инфлация. През 1995–1996 г., представителите на тези среди, наричани от народа с добре характеризиращото ги прозвище „мутри“, трескаво обръщаха своите левови наличности в твърда валута и в злато, а също така закупуваха недвижима собственост в страната на високи цени, плащайки разбира се с левове.

Описаното по-долу значително съкровище от златни съвременни монети е било заловено през 1995 г. на една от

българските митници, при опит за контрабандното му внасяне в страната от представител на „мутренското“ съсловие. По-късно, то беше предадено на Националния исторически музей – София, в чийто фонд се съхранява понастоящем под инвентарни №№ 45225–45287. Съкровището се състои от 63 броя едри и тежки златни монети, имащи общо тегло 2 кг и 381, 71 гр. Описанието на монетите е както следва:

I. Монети на САЩ – общо 10 броя (обр. 1–7)

Всичките са златни петдесетдоларови монети:

Лице: Надпис: LIBERTY. Жена (персонификация на свободата), в дълго-пола дреха, права, насреща. С дясната си ръка държи факла, а с лявата – маслинена клонка. Вдясно е изписана годината на емитиране.

Опако: Надпис: UNITED STATES OF AMERICA / 10 OZ. FINE GOLD ~ 50 DOLLARS / E PLURIBUS UNUM / IN GOD WE TRUST. Орел, летящ надясно, с клонка в ноктите си. Под него – орлица и орле в гнездо.

Диаметрите са по 32 мм. По години на емитиране и по тегла се разпределят както следва:

1987 г. – 1 бр. (34,02 г)

1988 г. – 1 бр. (33,92 г)

1989 г. – 1 бр. (33,97 г)

Обр. 1–7. Златни монети на САЩ.

Обр. 8–9. Златни монети на Великобритания.

Обр. 10. Златни монети на Канада.

Обр. 11. Златна монета на Австралия.

1990 г. – 1 бр. (33,99 г)
1993 г. – 1 бр. (33,91 г)
1994 г. – 1 бр. (33,94 г)
1995 г. – 4 бр. (33,92 г; 33,93 г; 33,94 г; 33,95 г)

II. Монети на Великобритания – общо 10 броя (обр. 8–9)

Всичките са златни стопаундови монети:

Лице: Надпис: ELIZABETH . II . DEI GRATIA . REGINA . F . D . / 100 POUNDS . Бюст на кралица Елизабет II, с корона, надясно.

Опако: Надпис: ONE . OUNCE . FINE . GOLD . / . BRITANIA . 1988. Жена (Британия), облечена в дългопола туника, с шлем с грива на главата, права, насреща, с извърната наляво глава. Стъпила е върху остров. С дясната си ръка се опира на тризъбец, а с лявата, в която държи маслинена клонка – на овален щит, покрит покрит с флага на Великобритания.

И десетте монети са емитирани в 1988 г.

Тегла:
34,00 г – 1 бр.
34,02 г – 1 бр.
34,03 г – 1 бр.
34,04 г – 2 бр.
34,05 г – 1 бр.
34,06 г – 1 бр.
34,07 г – 1 бр.
34,09 г – 2 бр.

III. Монети на Канада – общо 2 броя (обр. 10)

И двете са златни петдесетдоларови монети:

Лице: Надпис: ELIZABETH II / 50 DOLLARS 1985. Бюст на кралица Елизабет II, с корона, надясно.

Опако: Надпис: CANADA / 9999 / 9999 / FINE GOLD / 1 OZ OR PUR. Голям кленов лист, насреща.

Емитирани са в 1985 г. Диаметрите им са по 30 мм.

Тегла:
31,10 – 1 бр.
31,11 – 1 бр.

IV. Монета на Австралия – 1 брой (обр. 11)

Златна хилядадоларова монета, емитирана в 1995 г.

Лице: Надпис: ELIZABETH II / AUSTRALIA / . 1000 DOLLARS . Бюст на кралица Елизабет II, с корона, надясно.

Опако: Надпис: THE AUSTRALIAN NUGGET 10 OZ . 9999 GOLD . 1995 . Кенгуро, скачащо наляво. Под него надпис: RED KANGAROO.

Диаметър 59 мм. Тегло 311,00 г.

V. Монети на Австрия – общо 10 броя (обр. 12–14)

Всичките са златни монети от по две хиляди шилинга:

Лице: Надпис: WIENER PHILHARMONIKER. Осем музикални инструмента.

Опако: Надпис: REPUBLIK ÖSTERREICH / 1 UNZE GOLD 999.9 / 1995 / 2000 SCHILLING. Голям и богато украсен орган.

Диаметрите са по 36 мм.

Едната от монетите е емитирана в 1990 г. Тегло 31,11 г.

Останалите девет монети са емитирани в 1995 г.

Тегла:
31, 10 г – 2 бр.
31, 11 г – 2 бр.
31, 12 г – 4 бр.
31, 13 г – 1 бр.

Обр. 12–14. Златни монети на Австрия.

Обр. 15–20. Златни монети на ЮАР.

VI. Монети на Южноафриканската република – общо 30 броя (обр. 15–20)

Всичките са златни монети с номинална стойност по един крюгерранд:

Лице: Надпис: SUID – AFRIKA – SOUTH AFRICA. Бюстово изображение на южноафриканския национален герой Крюгер, наляво.

Опако: Надпис: KRUGERRAND / FYN GOUD / 1 OZ FIN GOLD. Антилопа, тичаща надясно. Вляво и вдясно от изображението е изписана годината на емитиране.

Диаметрите са по 32 мм.

По години на емитиране и по тегла се разпределят както следва:

1976 г. – 21 бр. (33,86 г – 2 бр.; 33,88 г – 2 бр.; 33,89 г – 3 бр.; 33,90 г – 3 бр.; 33,91 г – 5 бр.; 33,92 г – 4 бр.; 33,93 г – 1 бр.; 33,94 г – 1 бр.)

1977 г. – 4 бр. (33,90 г – 2 бр.; 33,93 г – 1 бр.; 33,94 г – 1 бр.)

1979 г. – 1 бр. (33,97 г)

1980 г. – 1 бр. (33,96 г)

1982 г. – 2 бр. (33,94 г; 33,95 г)

1983 г. – 1 бр. (33,94 г)

Както споменахме по-горе, общото тегло на шестесет и трите монети е 2 кг и 381,71 г. Това са монети, които не са предназначени за ежедневна парична циркулация, а за трезориране като кюлчета злато. Номиналните стойности, които са изписани върху тях, отговарят само на теоретичното златно съдържание на съответната валута, по времето на емитирането на монетите. Но, както се вижда от надписите върху самите монети, теглото на съдържаното в техните ядра чисто злато, е съобразено с основната мерна тегловна единица за измерване на този скъпоценен метал – тройунцията. Тройунцията е равна на 31,10 г. Цената на една тройунция чисто злато се променя с течение на вре-

мето, като тези промени се фиксират ежедневно с борсовите и банковите курсове. Така че описаните по-горе монети от състава на разглежданото тук съкровище, са всъщност кюлчета злато, съдържащи по една тройунция чисто злато (само австралийската съдържа десет тройунции). Собственикът на такива монети може съвсем лесно, във всеки даден момент, да пресметне каква е текущата стойност на съдържащото се в тях злато, изразена в която и да е от основните световни валути. Разбира се, това е само минималната стойност на въпросните монети, базираща се на тяхното златно съдържание. Реално, те струват повече, защото имат и известна нумизматична стойност, в качеството си на обекти на колекциониране. Но, поради значителното емитиране на златни монети от подобен вид, от емисионните банки на редица проспериращи в икономическо отношение страни, тяхната чисто нумизматична стойност не е висока.

По отношение на чистотата на златото, от което са изработени ядрата им, монетите, влизаци в състава на публикуваното тук съкровище, се разпределят на две групи. Канадските, австралийската и австрийските монети са изработени от чисто злато. Това е обозначено чрез изписването на четири деветки върху техните обратни страни. Теглата на тези

монети са по една тройунция (на австралийската – десет тройунции). Монетите на САЩ, на Великобритания и на ЮАР са изработени от злато с чистота 90%, т.е. при тяхната сплав освен по една тройунция чисто злато, има още и 10% от теглото примеси. Затова тези монети не са с тегла от около 31,10 г = 1 тройунция, а са с тегла около 34,00 г. Влагането на тези допълнителни примеси (мед и сребро) в златната сплав се прави, за да бъдат ядрата на монетите по-твърди и да се нанавят по-трудно.

Около половината (30 броя) от монетите, влизаци в състава на съкровището са от прочутите южноафрикански кюгерранди. Тези тежки златни монети, са били произвеждани от Южноафриканската република в особено големи количества през седемдесетте – осемдесетте години на XX в. Материалната основа за това масово производство е бил металът, добиван от богатите златни находища в тази страна. Чрез емитирането на големи количества такива монети, тогавашните власти в ЮАР са се опитвали да компенсират, до известна степен, недостига на твърда западна валута, който е изпитвала държавата им, като последица от наложените ѝ международни икономически санкции, заради прилаганата от нея политика на апартейд.

A „MUGGER“ GOLD HOARD OF CONTEMPORARY COINS

Vladimir Penchev

(Summary)

About 10 years ago, officials in one of the Bulgarian customs captured a considerable number of gold coins, 63 gold pieces of contemporary foreign currency, weighing 2.382 kg, thus frustrating an attempt of illegally importing the hoard in the country.